

WARSZTATY LOGOPEDYCZNE DLA RODZICÓW

**ALEKSANDRA SŁAWIŃSKA
ALEKSANDRA HINC-SOMINKA
Marzec 2020r.**

ROZWÓJ MOWY - DZIECKO 3 – LETNIE:

- rozumie to, co do niego mówimy;
- spełnia polecenia zawierające znane mu wyrazy, np. wskazuje części ciała, zabawki;
- próbuje wykonywać codzienne czynności wg podanych instrukcji słownych;
- podaje swoje imię;
- wypowiada proste zdania (nie wszystkie formy gramatyczne są prawidłowe);
- używa czasu teraźniejszego i przeszłego;
- zaczyna zadawać dużo pytań, początkowo nie są one jeszcze jasno sprecyzowane;
- w trudnych wyrazach (gdzie występują grupy spółgłoskowe) może opuszczać (pła – pchła), zastępować
- innymi dźwiękami (głudopiś – długopis) lub przestawiać sylaby (komolotywa – lokomotywa);
- dziecko słyszy i potrafi zróżnicować wymowę prawidłową, np. samolot i siałolot, jego słuch mowny (fonematyczny – odpowiedzialny za różnicowanie głosek) jest w pełni rozwinięty;
- przekształca się u dziecka typ połykania z niemowlęcego na dojrzały, co wpływa na rozwój artykulacji.

DZIECKO 3-LETNIE ARTYKULACJA:

- artykulacja nie jest jeszcze w pełni wykształcona, ale dziecko wymawiać powinno:
- wszystkie samogłoski,
- spośród spółgłosek: [p, b, m, f, w, t, d, n, l, ś, ź, ć, dź, ń, ch, j, ł]
- głoski:
- [k / g] mogą być jeszcze zastępowane przez [t / d],
- [f / ch] mogą być zamieniane;
- [sz, rz/ż, cz, dź, s, z, c, dz] mogą być wymawiane jako [ś, ź, ć, dź];
- głoska [r] jako [l] (już nie jako [ɹ]=j).

ROZWÓJ MOWY – DZIECKO 4 – LETNIE:

- rozumie i wykonuje polecenia (proste i złożone – do 3 elementów), również te, które zawierają wyrażenia przyimkowe z przyimkami: na, pod, do, w przed, za, obok;
- rozpoznaje kolory;
- pytane odpowiada, np. czy jest mu zimno, kiedy jest głodne/zmęczone;
- mówi o przeszłości i przyszłości;
- wypowiedzi dalej mogą być agramatyczne (ale pyta o prawidłową formę wypowiedzi);
- zadaje dużo precyzyjnych pytań;
- wykazuje ogromną chęć porozumiewania się;
- pojawiają się neologizmy dziecięce, np. mój tata to duży czytacz;
- język ulega pionizacji (zdolność do unoszenia czubka języka za górne zęby).

DZIECKO 4 – LETNIE ARTYKULACJA:

wymawia wszystkie poprzednio wspomniane głoski:

- [p, b, m, f, w, t, d, n, l, ś, ź, ć, dź, ń, ch, j, ł]
- samogłoski
- [k g]
- [w f]
- głoski [s z c dz]* brzmią twardo;
- głoska [r]** zastępowana powinna być głoską [l]

*Język nie powinien wsuwać się między zęby. Wymowa międzyzębowa, powinna być korygowana. Nie ustąpi samoistnie, nie jest cechą wymowy dzieci.

** Jeżeli głoska [r] zastępowana jest nadal głoską [j], należy to skorygować. Tak samo, gdy pojawia się inna głoska (lub jest ona opuszczana) w wymowie dziecka.

ROZWÓJ MOWY – DZIECKO 5 – LETNIE:

- chętnie opowiada o przebiegu jakiegoś zdarzenia;
- relacjonuje obejrzany film;
- przewiduje fakty, które mogą zaistnieć;
- w wypowiedziach uwzględnia kolejność zdarzeń, dostrzega zależności przyczynowo-skutkowe;
- pytane o znaczenie słów potrafi je wyjaśnić;
- opisuje przedmioty, podając ich cechy charakterystyczne i możliwości zastosowania;
- nieprawidłowości gramatyczne zanikają;
- dziecko dokonuje autokorekty i równie chętnie poprawia innych.

DZIECKO 5 – LETNIE ARTYKULACJA:

- wymawia wszystkie poprzednio wspomniane głoski:
- [p, b, m, f, w, t, d, n, l, ś, ź, ć, dź, ń, ch, j, ł]
- samogłoski
- [k g]
- [w f]
- głoski [s z c dz]* brzmią twardo;
- głoska [r] zastępowana (jeszcze) może być głoską [l]
- pojawia się zjawisko hiperpoprawności
- [sz rz cz dź]

*Język nie powinien wsuwać się między zęby. Wymowa międzyzębowa, powinna być korygowana. Nie ustąpi samoistnie, nie jest cechą wymowy dzieci.

ILOŚCIOWY ROZWÓJ SŁOWNIKA DZIECKA

- dzieci w 1,6 r. ż.- ok. 50 wyrazów;
- dzieci w 2 r. ż.- znają 200-300 wyrazów;
- dzieci w 3 r. ż.- 1000-1500 wyrazów;
- dzieci w 6 r. ż.- 4500- 5000 wyrazów;
- uczeń szkoły podstawowej- ok. 10 000 wyrazów.

ROZUMIENIE MOWY PRZEZ DZIECKO

- Dziecko w wieku:
- 12 miesiąc - rozumie ok. 10 słów
- 14-16 miesiąc - ok. 50 słów
- 18 miesiąc - ok. 180 słów
- 24 miesiąc - 200- 300 słów
- 36 miesięcy - 1000-1500 słów.

Jeżeli dziecko nie wymawia niektórych dźwięków odpowiednich dla jego wieku, zastępuje je innymi głoskami lub zniekształca niektóre głoski, wskazana:

TERAPIA LOGOPEDYCZNA

+

PRACA W DOMU

=

SUKCES

ZALECANE KONSULTACJE SPECJALISTYCZNE:

- **stomatolog,**
- **laryngolog,**
- **ortodonta.**

KONSEKWENCJE DŁUGOTRWAŁEGO SSANIA SMOCZKA

Utrzymywanie smoczka w buzi powoduje zmniejszenie napięcia mięśni warg, nie sprzyja także właściwej pracy języka.

- 📖 Dziecko, które długo używa smoczka, może mieć kłopoty z pionizacją języka. Czubek jego nie jest odpowiednio napięty, nie unosi się do góry i wszystko to sprawia opóźnienie mowy. Właśnie to niewłaściwa pionizacja języka odpowiada za seplenienie u dzieci.
- 📖 Prawidłowo pracujący język zachowuje się w ten sposób, że koniec języka jest ułożony na podniebieniu. Należy zatroszczyć się o to, zanim dziecko zacznie wymieniać zęby mleczne na stałe. Inaczej szpary, które powstaną między zębami, mogą doprowadzić do wymowy międzyzębowej. Jest to związane z tym, że przez znaczną część czasu jest on przyciśnięty przez smoczek do dolnej części szczęki. Może też dojść do sytuacji, kiedy smoczek blokuje proces gaworzenia, jako że niemowlak zawsze ma zajętą buzię.

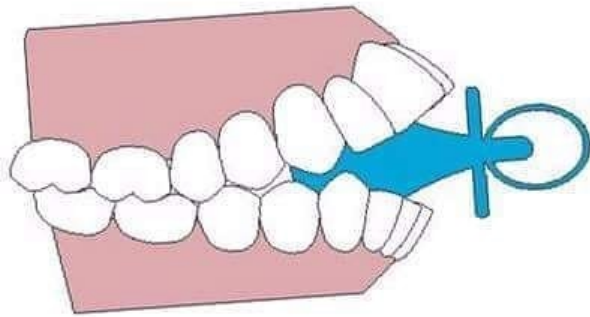
KONSEKWENCJE DŁUGOTRWAŁEGO SSANIA SMOCZKA

- 📖 Długotrwałe używanie smoczka powoduje zmniejszenie napięcia mięśni warg, co powoduje nieprawidłową pracę mięśni artykulacyjnych. Smoczek odpowiada często również za wadę zgryzu. U takiego dziecka nie są prawidłowo wypowiedane głoski dentalizowane (czyli: s, z, c, dz, sz, ż, cz, dż).
- 📖 Wśród najczęściej pojawiających się wad zgryzu u dzieci, które używają smoczka, należą:
  - 📖 wysunięcia siekaczy górnych,
  - 📖 tyłozgryz,
  - 📖 zgryz otwarty,
  - 📖 zwężenie szczęk.

Butelka ze smoczkiem

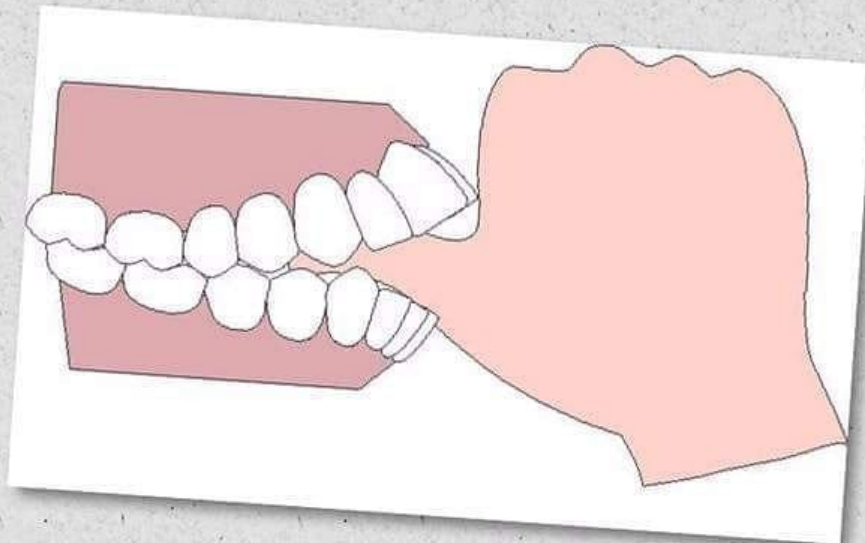
- 📖 Przedłużanie karmienia butelką lub piersią (a niekiedy długotrwałe karmienie dziecka tylko w ten sposób), opóźniony start karmienia łyżeczką i picia z kubka oraz miksowanie pokarmów dzieciom, które mają więcej niż rok, **uniemożliwia odpowiednią stymulację aparatu mowy.**
- 📖 Te same mięśnie i narządy, których używamy do żucia, gryzienia i przełykania używane są też podczas mówienia. Prawidłowa nauka jedzenia wpływa na prawidłowy rozwój wymowy.

*Kochani rodzice
pamiętajcie...*

*Nawykowe ssanie
smoczka i ssanie
kciuka jest
czynnikami
odpowiedzialnym
nie tylko za wady
zgryzu ale i wady
wymowy!*

NEGATYWNE SKUTKI DŁUGOTRWALEGO PODAWANIA DZIECIOM MIKSOWANYCH, ROZDROBNIONYCH POKARMÓW

- przetrwały tzw. infantylny sposób połykania (czyli taki, w jaki połykają małe dzieci — z językiem wpychanym między zęby i w rezultacie wypychającym je, z półotwartą buzią),
- wady wymowy (ponieważ mięśnie i narządy artykulacyjne nie zostały odpowiednio w naturalny sposób wygimnastykowane),
- **wady zgryzu (spowodowane m.in. połykaniem infantylnym),**
- w późniejszych miesiącach/latach nadwrażliwość na pokarmy, które mają gęstą i grudkowatą konsystencję.

JAK DZIAŁA KUBEK NIEKAPEK I BUTELKA Z DZIÓBKIEM ?

✓ **AKTYWIZUJE** odruch ssania (który stopniowo słabnie, a po 1 r.ż. wygasa)

✓ **ZATRZYMUJE** język na dnie jamy ustnej (co skutecznie uniemożliwia kształtowanie się prawidłowego sposobu połykania)

✓ **NIE WYMAGA** większej aktywności warg i policzków (co daje nam w efekcie słabe napięcie mięśniowe)

✓ **WZMAGA** nieprawidłowy nawyk oddychania przez usta

WAŻNE!
PRÓCHNICA - PODOBNIIE JAK WSZYSTKIE
INNE SCHORZENIA WYWOŁYWANE PRZEZ
BAKTERIE – JEST CHOROBA ZAKAŻNĄ

POZYCJA SPOCZYNKOWA JĘZYKA

Trening prawidłowej pozycji
spoczynkowej języka.

Bez tego praca nad niektórymi
wadami wymowy jest wręcz
niemożliwa i może ciągnąć się latami.

**Szeroki język jest uniesiony i przyklejony do
podniebienia. Usta zamknięte!**

OD CZEGO ZACZYNAJEMY ĆWICZĄC POZYCJĘ SPOCZYNKOWĄ JĘZYKA?

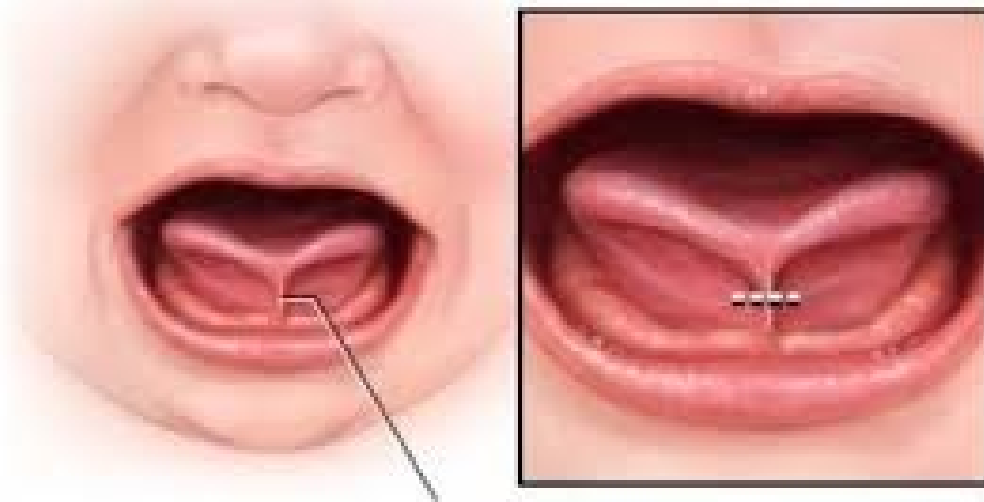
OD USUNIĘCIA PRZYCZYNY!!!

- Jeśli dziecko ma skrócone wędzidełko, to nie uda się wypracować właściwej pozycji języka,
- Jeśli ma przerośnięty migdał, alergie, ciągłe infekcje nosa, oddycha ustami i nie ma możliwości oddechu nosem, nie uda się wyćwiczyć właściwej pozycji języka,
- Jeśli pije z butelki ze smoczkiem, z niekapka...

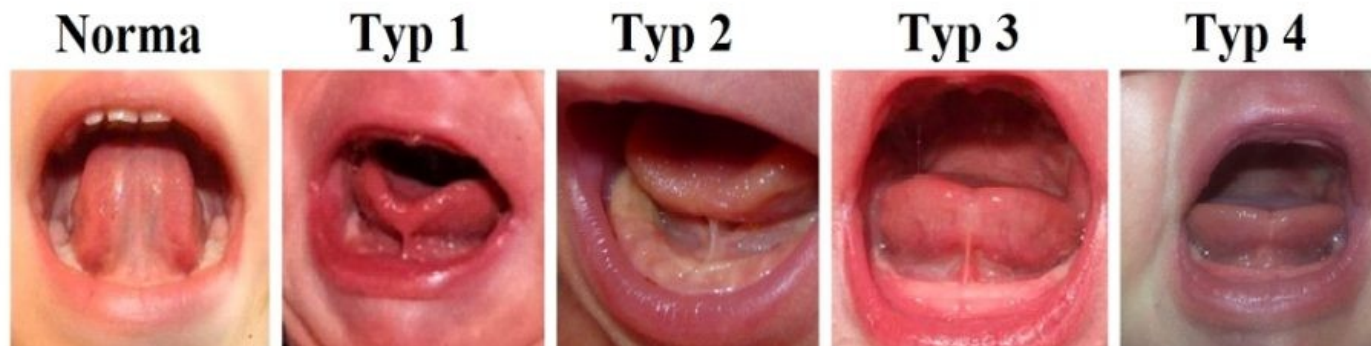
DEZDOLĘSNY ZABIEG

- PROBLEMY ZE SSANIEM
- NIEMOŻNOŚĆ POŁYKANIA W SPOSÓB DOJRZAŁY
- NIEMOŻNOŚĆ ARTYKULACJI NIEKTÓRYCH GŁOSEK.

Krótkie wędzidełko podjęzykowe.

PO ZABIEGU, MASAŻACH ORAZ ĆWICZENIACH LOGOPEDYCZNYCH JĘZYK STAJE SIĘ SPRAWNY.

Jak wspierać ROZWÓJ MOWY dziecka od urodzenia?

1. **Mów, mów** i jeszcze raz mów **do dziecka**.

2. Nie udziwniaj wyrazów, mów **prawidłowym słownictwem**. Nawet jeśli dziecko mówi „lowel”, ty mów: „tak to rower, świetnie”.

3. Recytuj **wiersze**.

4. Śpiewaj **piosenki**.

5. **Opowiadaj** dziecku co robisz, relacjonuj czynności.

6. **Czytaj, czytaj, czytaj**: krótkie wierszyki, książeczki (od urodzenia, a nawet i wcześniej) przynajmniej 1 h dziennie.

7. Wspieraj się **ilustracjami** w książeczkach, wskazuj i mów co to jest, bawcie się **kartami obrazkowymi**: wskazuj, prezentuj, losuj, opowiadaj o nich wierszyki, śpiewaj piosenki.

8. Zadbaj by dziecko jak najczęściej widziało twoją **twarz**, gdy mówisz.

9. **Rozmawiaj z dzieckiem**, podczas czynności domowych, spacerów, zabawy, odpoczynku.

10. **Wyłącz telewizor i radio** (dziecko do 2. roku życia nie powinno mieć kontaktu z włączonym telewizorem).

11. Świadomie, celowo, w wyznaczonym czasie włączaj dziecku **muzykę**: np. klasyczną, relaksacyjną, a także płyty z krótkimi piosenkami i wierszykami.

12. **Zachęcaj dziecko do wypowiedzania się**, nawet jeśli coś wskazuje to poproś, by powiedziało co chce (nawet jedna sylaba wystarczy).

13. Ucz dziecko różnych **odgłosów** np. zwierząt, pojazdów.

14. **Bawcie się przed lustrem** w śmieszne miny, odgłosy, naśladowanie sylab, wyrazów, bawcie się mówieniem, dmuchajcie, bawcie się buzią.

KOCHANA MAMO! KOCHANY TATO!

POZWÓL MI ROZWIJAĆ MOWĘ!

**Nie potrzebuję tabletu,
telewizora ani telefonu**
– chroń mnie przed
nadmiarem bodźców.

**Chcę chodzić na
spacery, biegać, skakać**
– potrzebuję tego, by
prawidłowo się rozwijać.

Mów do MNIE –
schowaj telefon,
opowiadaj mi i patrz
na mnie.

**Chcę mieć sprawne
rączki** – pozwól mi ubrać się
samodzielnie, zawiązać buty,
wyjąć kubek, a czasem
wybrudzić jedzeniem!

Nie chcę jeździć konno –
daj mi to, co lubię, daj
mi moje zainteresowania,
daj mi wybór.

Obserwuj mnie –
nie czekaj z wizytą u
specjalisty, gdy coś Cię
niepokoi.

**Daj mi czas na
odpowiedź** - nie
zapominaj o pauzach i
nie odpowiadaj za mnie.

Dziękujemy za uwagę!

